

Komplettering och ändring

Läkarnas specialiseringstjänstgöring

Föreskrifter och allmänna råd. Målbeskrivningar 2008

Artikelnummer: 2008-126-2

Urologi

Komplettering

Sidan 45

Övergripande kompetensdefinition	3
Definition av kompetensområdet.....	3
Kompetenskrav	3
Kompetenskrav för medicinsk kompetens.....	3
Utbildningsstruktur	6
Särskilda rekommendationer	6
Delmål	7
Medicinsk kompetens	7
Kommunikativ kompetens	10
Ledarskapskompetens.....	10
Kompetens inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete.....	11

Övergripande kompetensdefinition

Definition av kompetensområdet

Kompetensområdet inom specialiteten urologi innefattar kunskap kring medfödda och förvärvade sjukdomar/tillstånd i urinvägarna och de manliga könsorganen, samt skador inom dessa organsystem. Kirurgiska färdigheter är centrala för specialiteten men även andra behandlingsmetoder har en stor plats i verksamheten. Farmakologiska, minimalinvasiva och paramedicinska behandlingsprinciper vid urologiska tumörsjukdomar, symtom från nedre urinvägar, stensjukdomen, sexuell dysfunktion och smärtpalliation vid urologiska tumörsjukdomar är några exempel på viktiga områden.

Kompetenskrav

Kompetenskrav för medicinsk kompetens

För specialistkompetens i urologi krävs att man kan handlägga akuta skador och sjukdomar i njure och urinvägar samt kunskap om inflammation och infektion i urinvägar och manliga genitalia. Vidare krävs att man kan bedöma och handlägga stensjukdomar i urinvägarna samt funktionella rubbningar och avflödes hinder i nedre urinvägarna. Därutöver krävs kunskap om endourologisk utredning och behandling av andra sjukdomar i övre urinvägarna. Ett stort sjukdomsområde är urologiska tumörsjukdomar där kunskap om bedömning och handläggning krävs. Det krävs vidare att man kan bedöma och handlägga symtom och sjukdomar i könsorgan hos män samt kunskap om sjukdomar förknippade med manlig sexualitet. Därutöver krävs att man kan handlägga symptom och sjukdomar i urinvägar och manliga könsorgan hos barn.

För specialistkompetens i urologi krävs dessutom att man behärskar kirurgisk patofysiologi, basal kirurgisk teknik, initial traumahandläggning, akuta kirurgiska sjukdomar hos vuxna och barn, basal nutritionsbehandling, basal smärtbehandling, basal kirurgisk intensivvård samt effekter av anestesi. Detta utgör den gemensamma kunskapsbasen med grenspecialiteterna (delmål 1-4).

Kompetenskrav för kommunikativ kompetens, ledarskapskompetens samt kompetens inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Kommunikativ kompetens

Den jämlika och ansvarstagande patienten

Den specialistkompetenta läkaren ska ha förmåga till dialog och en öppen kontakt med patienten och dennes närstående, som präglas av empati och förtroende samt respekt för patientens rätt till information, inflytande och delaktighet i besluten. Kontakten ska också präglas av samverkan och lyhördhet för patientens behov, önskemål och rätt till självbestämmande samt ge stimulans åt patientens engagemang och ansvar för den egna vården.

Mångfalds- och genusaspekter

Kommunikationen med patienten och dennes närstående ska dessutom präglas av kunskap och respekt för transkulturella aspekter och mångfaldsaspekter såsom ålder, språk, etnicitet, sexuell läggning och religion samt genus.

Interprofessionella relationer

Den specialistkompetenta läkaren ska ha förmåga till kommunikation, såväl skriftligt som muntligt, med andra läkare och medarbetare, med respekt för deras yrkeskunskaper och kompetens. Det samma gäller för kontakter med företrädare för allmänheten och olika samhällsinstanser.

Pedagogisk förmåga

Den specialistkompetenta läkaren ska ha pedagogisk förmåga för att kunna informera och undervisa, främst patienter och deras närstående men också andra läkare och medarbetare samt studenter.

Professionellt förhållningssätt och etik

Den specialistkompetenta läkaren ska ha förmåga att kontinuerligt arbeta med sitt professionella och läkaretiska förhållningssätt, med målet att kunna fatta självständiga beslut av medicinsk etisk natur.

Egen kompetensutveckling

Den specialistkompetenta läkaren ska ha förmåga att kontinuerligt pröva och identifiera, tillsammans med verksamhetens krav, de

egna behoven för kompetensutveckling för att kunna motsvara kraven på bästa möjliga vård för patienterna.

Ledarskapskompetens

Medarbetarskap

Den specialistkompetenta läkaren ska ha utvecklat förmåga till självkännedom och kunskap om den egna funktionen och rollen i organisationen.

Handledarskap

Den specialistkompetenta läkaren ska ha förmåga att handleda andra läkare och medarbetare samt studenter.

Ledarskap

Den specialistkompetenta läkaren ska ha förmåga till ledarskap som utmärks av samverkan, öppenhet och dialog med medarbetarna. Ledarskapet ska vidare präglas av delaktighet och verksamhetsutveckling, som är förbättringsinriktad. Förmåga att leda arbete i vårdteam är grundläggande.

Systemkunskap

Den specialistkompetenta läkaren ska ha kunskap om hälso- och sjukvårdens organisation, administration, ekonomi och regelverk samt om dess styrning för bästa resursutnyttjande.

Kompetens inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Medicinsk vetenskap

Den specialistkompetenta läkaren ska ha förmåga till ett medicinskt vetenskapligt syn- och förhållningssätt, kunskap om forskningsmetodik, inklusive epidemiologiska grundbegrepp, samt om metoder för evidensbaserad medicin och granskning av vetenskaplig information.

Förbättrings- och kvalitetsarbete

Den specialistkompetenta läkaren ska ha kunskap om och kompetens i evidensbaserat förbättrings- och kvalitetsarbete. Målet är att kunna initiera, delta i och ansvara för kontinuerligt systematiskt förbättringsarbete med betoning på helhetsperspektiv, patientsäkerhet, patientnytta, mätbarhet och lärandestyrning för att kritiskt kunna granska och utvärdera den egna verksamheten.

Folkhälsa och prevention

Den specialistkompetenta läkaren ska ha kunskap om hälsans bestämningfaktorer och andra folkhälsoaspekter samt om metoder för hälsofrämjande samt skade- och sjukdomsförebyggande insatser för att i det medicinskt vetenskapliga arbetet och kvalitetsarbetet kunna beakta denna kunskap.

Utbildningsstruktur

Tidig utbildning och träning i basal kirurgisk teknik är essentiell och bör ske i såväl klinisk som simulerad miljö under placering inom såväl bas- som grenspecialitet. Träningen i initial handläggning av akuta urologiska och kirurgiska sjukdomar bör påbörjas tidigt och sedan fortgå under hela utbildningen och följs av en utveckling mot operativ behandling och eftervård.

Utbildning i kirurgisk patofysiologi, basal smärtbehandling, intensivvård och anestesieffekter bör förläggas till den första delen av utbildningen och utgör bas för den mera specialiserade utbildningen.

Den mer specifika urologiska utbildningen bör påbörjas redan under tidig specialistutbildning och inleds förslagsvis med en sammanhållen utbildning inom områden där stora volymer av operativ träning kan erbjudas. Utbildningen inom transuretral kirurgi är central och bör ges stort utrymme. Huvudplaceringen bör förläggas till mitten av utbildningen där dock kortare placering kan förläggas tidigt för att ge en basal träning i handläggning av akuta tillstånd.

Kurser, auskultationer och teoretiska studier förläggs om möjligt integrerat med den pågående placeringen. Kommunikativ kompetens, ledarskapskompetens samt kompetens inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete bör initieras tidigt och fortgå som en naturlig och integrerad del i hela utbildningen.

Särskilda rekommendationer

Läkarorganisationernas specialitetsföreningar och sektioner har utformat särskilda rekommendationer för sina specialiteter. Rekommendationerna rör bland annat hur specialiseringstjänstgöringen kan läggas upp.

Delmål

Medicinsk kompetens

Delmål 1	Metoder för lärande	Uppföljning
Att behärska kirurgisk patofysiologi, basal kirurgisk teknik och behandling av sjukdomar i hud och underhud som kan kräva kirurgisk behandling	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	kurs	intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	träning i simulerad miljö	
	teoretiska studier	

Delmål 2	Metoder för lärande	Uppföljning
Att behärska bedömning, diagnostik och initial behandling av akut buksjukdom	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	teoretiska studier	

Delmål 3	Metoder för lärande	Uppföljning
Att behärska initial handläggning av större och mindre trauma	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	kurs	intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	teoretiska studier	

Delmål 4	Metoder för lärande	Uppföljning
Att behärska basal smärtbehandling, kirurgisk intensivvård och anestesieffekter	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	teoretiska studier	

Delmål 5	Metoder för lärande	Uppföljning
Att initialt kunna handlägga akuta skador och sjukdomar i urinvägar och könsorgan	Klinisk tjänstgöring, under handledning, vid enhet som handlägger dessa tillstånd	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	Teoretiska studier	

Delmål 6	Metoder för lärande	Uppföljning
Att kunna bedöma och handlägga misstänkt urologisk cancer	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	Kurs	Intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	Diagnostik- och behandlingskonferens	
	Teoretiska studier	

Delmål 7	Metoder för lärande	Uppföljning
Att kunna bedöma och handlägga sten i urinvägarna samt ha kunskap om endourologisk utredning och behandling av andra sjukdomar i övre urinvägar	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	Kurs	Intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	Teoretiska studier	

Delmål 8	Metoder för lärande	Uppföljning
Att kunna bedöma och handlägga infektioner och inflammatoriska tillstånd i urinvägar och manliga genitalia	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	Kurs	Intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	Teoretiska studier	

Delmål 9	Metoder för lärande	Uppföljning
Att kunna bedöma och handlägga funktionella rubbningar och avflödes hinder i nedre urinvägar	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	Kurs	Intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	Teoretiska studier	

Delmål 10	Metoder för lärande	Uppföljning
Att kunna bedöma och handlägga symtom och sjukdomar i könsorgan hos män	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	Kurs	Intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	Teoretiska studier	

Delmål 11	Metoder för lärande	Uppföljning
Att kunna bedöma och handlägga symtom och sjukdomar förknippade med manlig sexualitet	Klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet som handlägger dessa tillstånd	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	Kurs	Intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	Teoretiska studier	

Delmål 12	Metoder för lärande	Uppföljning
Att kunna initialt bedöma och handlägga symtom och sjukdomar i urinvägar och manliga könsorgan hos barn	Klinisk tjänstgöring under handledning eller auskultation vid enhet som handlägger dessa tillstånd	Intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	Teoretiska studier	

Kommunikativ kompetens

Delmål 13	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha förmåga till dialog och en öppen kontakt med patienten och dennes närstående, inklusive svåra besked	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet där sådan verksamhet bedrivs	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare

Delmål 14	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha förmåga till kommunikation, såväl skriftligt som muntligt, med andra läkare och medarbetare	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet där sådan verksamhet bedrivs	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare

Delmål 15	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha förmåga att informera och undervisa patienter, närstående, andra läkare, medarbetare samt studenter	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet där sådan verksamhet bedrivs	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	undervisa under handledning	

Ledarskapskompetens

Delmål 16	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha förmåga att handleda andra läkare och medarbetare samt studenter	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet där sådan verksamhet bedrivs	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	kurs	intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	handleda under handledning	

Delmål 17	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha förmåga att leda i samverkan och dialog med medarbetare samt i vårdteam	klinisk tjänstgöring under handledning vid enhet där sådan verksamhet bedrivs	intyg om godkänd klinisk tjänstgöring och uppnådd kompetens utfärdat av aktuell handledare
	kurs	intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare

Delmål 18	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha kunskap om hälso- och sjukvårdsorganisation, styrning och regelverk	kurs	intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare

Kompetens inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Delmål 19	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha förmåga till ett medicinskt vetenskapligt syn- och förhållningssätt	kurs	intyg om godkänd kurs utfärdat av kursledare
	skriftligt individuellt arbete under handledning enligt vetenskapliga principer	intyg om godkänt skriftligt individuellt arbete utfärdat av aktuell handledare
	större yrkesrelaterad sammankomst	

Delmål 20	Metoder för lärande	Uppföljning
Att ha kunskap om och kompetens i evidensbaserat förbättrings- och kvalitetsarbete	kvalitets- och utvecklingsarbete under handledning	Intyg om godkänt kvalitets- och utvecklingsarbete utfärdat av aktuell handledare